

2024/577

14.2.2024

BESLUIT (GBVB) 2024/577 VAN DE RAAD

van 12 februari 2024

tot wijziging van Besluit 2014/512/GBVB betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name artikel 29,

Gezien het voorstel van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Op 31 juli 2014 stelde de Raad Besluit 2014/512/GBVB ⁽¹⁾ vast.
- (2) Op 24 februari 2022 kondigde de president van de Russische Federatie een militaire operatie in Oekraïne aan, en begonnen de Russische strijdkrachten een niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanval op Oekraïne. Die militaire agressie is een flagrante schending van de territoriale integriteit, de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van Oekraïne, alsook een schending van het verbod op het gebruik van geweld, als verankerd in artikel 2, lid 4, van het Handvest van de Verenigde Naties ("het VN-Handvest"), dat een dwingende regel van internationaal recht is, en van de andere beginselen van het VN-Handvest.
- (3) In haar op 2 maart 2022 aangenomen Resolutie ES-11/1 betreurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de agressie van de Russische Federatie tegen Oekraïne, die in strijd is met artikel 2, lid 4, van het Handvest van de Verenigde Naties, in de krachtigste bewoordingen. In haar op 12 oktober 2022 aangenomen Resolutie ES-11/4 nam de Algemene Vergadering van de VN akte van de verklaring van de VN-secretaris-generaal van 29 september 2022, waarin hij erop wees dat elke annexatie van het grondgebied van een staat door een andere staat als gevolg van de dreiging met of het gebruik van geweld een schending van de beginselen van het Handvest en van het internationaal recht vormt, en hij zijn veroordeling uitsprak over de organisatie door de Russische Federatie van illegale zogenaamde referenda in regio's binnen de internationaal erkende grenzen van Oekraïne, en over de poging, na die zogenaamde referenda, tot illegale annexatie van de Oekraïense regio's Donetsk, Cherson, Loehansk en Zaporizja.
- (4) In haar resolutie A/RES/ES-11/5 van 15 november 2022 sprak de Algemene Vergadering van de VN haar ernstige bezorgdheid uit over het verlies van mensenlevens, de ontheemding van burgers, de vernietiging van infrastructuur en natuurlijke hulpbronnen, het verlies van openbare en particuliere eigendom en de economische calamiteit als gevolg van de agressie van de Russische Federatie tegen Oekraïne, en erkende zij dat de Russische Federatie ter verantwoording moet worden geroepen voor schendingen van het internationaal recht in of tegen Oekraïne, met inbegrip van haar agressie in strijd met het VN-Handvest, alsook voor schendingen van het internationaal humanitair recht en het internationaal recht inzake de mensenrechten, en dat zij de juridische gevolgen moet dragen van al haar internationaal onrechtmatige daden, met inbegrip van het vergoeden van de schade die door dergelijke daden is veroorzaakt.
- (5) In haar resolutie A/ES-11/L.7 van 23 februari 2023 riep de Algemene Vergadering van de VN ook op tot volledige naleving door de partijen bij het gewapende conflict van hun verplichtingen uit hoofde van het internationaal humanitair recht en tot onmiddellijke stopzetting van de aanvallen op de kritieke infrastructuur van Oekraïne en elke opzettelijke aanval op burgerdoelwitten, waaronder woningen, scholen en ziekenhuizen.
- (6) Het Internationaal Gerechtshof (IGH) stelde in zijn bindende beschikking van 16 maart 2022 betreffende de vaststelling van voorlopige maatregelen in de zaak betreffende beschuldigingen van genocide uit hoofde van het Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide (Oekraïne tegen Russische Federatie) vast (in punt 60 van die beschikking) "dat Oekraïne een aannemelijk recht heeft om niet aan militaire operaties door de Russische Federatie te worden onderworpen", en (in punt 74 van die beschikking) dat inbreuk op dat recht "onherstelbare schade kan veroorzaken". Het IGH voegde daaraan toe dat elke militaire operatie, met name een operatie van de omvang die door de Russische Federatie op het grondgebied van Oekraïne wordt uitgevoerd, onvermijdelijk leidt tot verlies van mensenlevens, geestelijke en lichamelijke letsels en materiële en milieuschade ⁽²⁾. Het IGH heeft de Russische Federatie opgedragen de militaire operaties die zij op 24 februari 2022 op het grondgebied van Oekraïne is begonnen, te staken.

⁽¹⁾ Besluit 2014/512/GBVB van de Raad van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren (PB L 229 van 31.7.2014, blz. 13).

⁽²⁾ IGH, Beschikking van 16 maart 2022 in zaak betreffende beschuldigingen van genocide uit hoofde van het Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide (Oekraïne tegen Russische Federatie), punt 74.

- (7) In zijn conclusies van 14 en 15 december 2023 herhaalde de Europese Raad dat hij Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, die een onmiskenbare schending van het VN-Handvest vormt, met klem veroordeelt, en bevestigde hij de onverminderde steun van de Unie voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen, en voor het inherente recht van het land op zelfverdediging tegen Ruslands agressie.
- (8) In overeenstemming met de doelstellingen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid omvat deze steun ook bijstand aan bevolkingsgroepen, landen en regio's die geconfronteerd worden met door de mens veroorzaakte rampen, zoals die waarmee Oekraïne en zijn bevolking hebben te kampen als gevolg van Ruslands aanvalsoorlog.
- (9) Gezien de ernst van de situatie en in reactie op Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en zolang de illegale acties van de Russische Federatie een inbreuk blijven vormen op dwingende regels van het internationaal recht, waaronder met name het verbod op het gebruik van geweld dat is verankerd in artikel 2, lid 4, van het VN-Handvest, of van het internationaal humanitair recht, is het passend alle door de Unie opgelegde maatregelen te handhaven. Het is ook passend aanvullende uitzonderlijke maatregelen te nemen ter ondersteuning van Oekraïne en zijn herstel en wederopbouw, in overeenstemming met de doelstellingen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met name het consolideren en ondersteunen van de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en de beginselen van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht, het bewaren van de vrede, het voorkomen van conflicten, het versterken van de internationale veiligheid en het beschermen van de burgerbevolking, en het verlenen bijstand aan bevolkingsgroepen die geconfronteerd worden met door de mens veroorzaakte rampen.
- (10) De Raad stelde op 28 februari 2022 Besluit (GBVB) 2022/335 ⁽³⁾ tot wijziging van Besluit 2014/512/GBVB vast, dat voorziet in een verbod op transacties met betrekking tot het beheer van reserves en activa van de Russische Centrale Bank, met inbegrip van transacties met rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank. Op 9 maart 2022 stelde de Raad Besluit (GBVB) 2022/395 ⁽⁴⁾ vast, om dat verbod op te nemen met betrekking tot het Russisch Nationaal Investeringsfonds erin werd opgenomen. Het verbod is vastgesteld bij artikel 1 bis, lid 4, van Besluit 2014/512/GBVB en wordt ook weergegeven in artikel 5 bis, lid 4, van Verordening (EU) nr. 833/2014 van de Raad ⁽⁵⁾. Als gevolg van dat verbod worden de betrokken activa die worden aangehouden bij financiële instellingen in de lidstaten “geblokkeerd”.
- (11) Zoals benadrukt in de conclusies van de bijeenkomst van de Europese Raad van 26 en 27 oktober 2023, moet, in overleg met de partners, beslissende vooruitgang worden geboekt met de wijze waarop uitzonderlijke opbrengsten in handen van particuliere entiteiten die rechtstreeks voortkomen uit de geblokkeerde activa van Rusland kunnen worden bestemd voor het ondersteunen van Oekraïne en het herstel en de wederopbouw van het land, met inachtneming van de toepasselijke contractuele verplichtingen en overeenkomstig het Unie- en het internationaal recht. In zijn conclusies verzocht de Europese Raad de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (de “hoge vertegenwoordiger”) en de Commissie vaart te zetten achter de werkzaamheden ter zake, zodat er spoedig voorstellen kunnen worden ingediend.
- (12) Wat de coördinatie met de partners betreft, herhaalden de G-7-leiders in hun verklaring van 6 december 2023 dat beslissende vooruitgang nodig is om uitzonderlijke opbrengsten in handen van particuliere entiteiten die rechtstreeks voortkomen uit de geblokkeerde staatsactiva van Rusland te bestemmen voor het ondersteunen van Oekraïne, met inachtneming van de toepasselijke contractuele verplichtingen en in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving.
- (13) In dat verband is het passend om bepaalde verduidelijkingen te verschaffen met betrekking tot het verbod op transacties in verband met het beheer van reserves en activa van de Russische Centrale Bank, alsook om verdere maatregelen in te voeren.

⁽³⁾ Besluit (GBVB) 2022/335 van de Raad van 28 februari 2022 tot wijziging van Besluit 2014/512/GBVB betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren (PB L 57 van 28.2.2022, blz. 4).

⁽⁴⁾ Besluit (GBVB) 2022/395 van de Raad van 9 maart 2022 tot wijziging van Besluit 2014/512/GBVB betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren (PB L 81 van 9.3.2022, blz. 8).

⁽⁵⁾ Verordening (EU) nr. 833/2014 van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren (PB L 229 van 31.7.2014, blz. 1).

- (14) Het is met name passend te verduidelijken dat transacties in het kader van het balansbeheer die verband houden met de activa en reserves van de Russische Centrale Bank, of die verband houden met de activa en reserves van rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens, of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank, zoals het Russisch Nationaal Investeringsfonds, niet vallen onder het transactieverbod dat sinds 28 februari 2022 van toepassing is. Transacties die in het kader van het balansbeheer nog mogen worden verricht, betreffen met name de herbelegging van kasmiddelen die ontstaan als gevolg van geblokkeerde coupon- of dividenduitkeringen en aflossingsbetalingen en aflopende deposito's, in overeenstemming met een prudent investeringsbeleid en conform de toepasselijke wettelijke voorschriften.
- (15) Andere transacties, met name elke directe of indirecte overdracht aan of ten behoeve van de Russische Centrale Bank, met inbegrip van rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens, of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank, zoals het Russisch Nationaal Investeringsfonds, moeten verboden blijven.
- (16) Het verbod op dergelijke andere transacties leidt tot een uitzonderlijke en onverwachte accumulatie van kasmiddelen op de balans van centrale effectenbewaarinstellingen in de zin van Verordening (EU) nr. 909/2014 ⁽⁶⁾, die een belangrijke positie innemen bij de afwikkeling en de centrale diensten voor het aanhouden van financiële instrumenten in de Unie. Die accumulatie is het gevolg van de blokkering van activa en reserves van de Russische Centrale Bank, of die van rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens, of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank, zoals het Russisch Nationaal Investeringsfonds, omdat betalingen van hoofdsom en rente, coupons, dividenden of andere inkomsten uit effecten aan de Russische Centrale Bank en die andere personen, entiteiten en lichamen verboden zijn.
- (17) Centrale effectenbewaarinstellingen bevinden zich in een specifieke situatie, die verschilt van die van andere financiële instellingen, omdat de kasmiddelen van of bij cliënten van centrale effectenbewaarinstellingen gewoonlijk vóór het einde van de dag uit de centrale effectenbewaarinstellingen worden overgedragen en geen vergoeding voor hun cliënten opleveren. Deze kasmiddelen die met betrekking tot de activa van de Russische Centrale Bank, of die van rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens, of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank, zoals het Russisch Nationaal Investeringsfonds, door centrale effectenbewaarinstellingen worden aangehouden en die als gevolg van beperkende maatregelen zijn ontstaan, moeten vervolgens prudent worden beheerd door de centrale effectenbewaarinstellingen. Dit leidt tot onverwachte en uitzonderlijke opbrengsten.
- (18) De onverwachte en uitzonderlijke opbrengsten die onder dit besluit vallen, hoeven volgens de toepasselijke regels zelfs na de stopzetting van het transactieverbod niet ter beschikking te worden gesteld van de Russische Centrale Bank. Zij vormen dus geen staatsactiva. De regels voor het beschermen van staatsactiva zijn derhalve niet van toepassing op deze opbrengsten.
- (19) Aangezien die onverwachte en uitzonderlijke opbrengsten noodzakelijkerwijs voortvloeien uit de uitvoering van de beperkende maatregelen, met name het verbod van artikel 1 bis, lid 4, van Besluit 2014/512/GBVB en artikel 5 bis, lid 4, van Verordening (EU) nr. 833/2014, kunnen centrale effectenbewaarinstellingen bovendien niet verwachten daaruit een onrechtmatig en onbedoeld economisch voordeel te halen. Op basis van het legitieme oogmerk van het nastreven van de doelstellingen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met name het consolideren en ondersteunen van de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en de beginselen van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht, het bewaren van de vrede, het voorkomen van conflicten, het versterken van de internationale veiligheid en het beschermen van de burgerbevolking, en het verlenen van bijstand van bevolkingsgroepen die geconfronteerd worden met door de mens veroorzaakte rampen, is het derhalve passend en noodzakelijk ervoor te zorgen dat de onverwachte en uitzonderlijke winsten van centrale effectenbewaarinstellingen die ontstaan in de periode tussen de inwerkingtreding van dit besluit en het moment waarop de tijdelijke beperkende maatregelen betreffende activa en reserves van de Russische Centrale Bank worden stopgezet, ten goede komen aan Oekraïne. Daarnaast wordt met de maatregelen uit hoofde van dit besluit voorkomen dat de centrale effectenbewaarinstellingen buitensporig worden belast. De maatregelen zijn derhalve volledig in overeenstemming met de grondrechten en de fundamentele vrijheden die zijn erkend in het Handvest van de grondrechten, met name in de artikelen 17 en 52, aangezien zij gerechtvaardigd zijn en in verhouding staan tot de nagestreefde doelstellingen.

⁽⁶⁾ Verordening (EU) nr. 909/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de verbetering van de effectenafwikkeling in de Europese Unie, betreffende centrale effectenbewaarinstellingen en tot wijziging van Richtlijnen 98/26/EG en 2014/65/EU en Verordening (EU) nr. 236/2012 (PB L 257 van 28.8.2014, blz. 1).

- (20) Het is derhalve passend aanvullende maatregelen met betrekking tot die onverwachte en uitzonderlijke opbrengsten en nettowinsten in te voeren, met volledige inachtneming van het internationaal recht en het recht van de Unie. Overeenkomstig het rechtszekerheidsbeginsel moeten die aanvullende maatregelen van toepassing zijn vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit. Het uiteindelijke doel van die aanvullende maatregelen moet zijn Oekraïne en zijn herstel en wederopbouw te ondersteunen, met name door middel van de door de Commissie voorgestelde toekomstige faciliteit voor Oekraïne ⁽⁷⁾, in overeenstemming met de doelstellingen van die faciliteit en Besluit 2014/512/GBVB en conform het doel van de beperkende maatregelen en de doelstellingen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie, waaronder met name de doelstelling de vrede te bewaren, conflicten te voorkomen, de internationale veiligheid te versterken en de burgerbevolking te beschermen, en bijstand te verlenen aan bevolkingsgroepen, landen en regio's die geconfronteerd worden met door de mens veroorzaakte rampen, zoals die waarmee Oekraïne en zijn bevolking te kampen hebben als gevolg van Ruslands aanvalsoorlog.
- (21) Het zou niet gerechtvaardigd zijn dergelijke aanvullende maatregelen op te leggen aan centrale effectenbewaarinstanties die zeer geringe bedragen aan activa en reserves van de Russische Centrale Bank aanhouden, of die van rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens, of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank, zoals het Russisch Nationaal Investeringsfonds. Gezien de zeer geringe bedragen die zouden kunnen worden geïnd, zou dit resulteren in een onevenredige administratieve last voor die centrale effectenbewaarinstanties. De aanvullende maatregelen dienen derhalve alleen van toepassing te zijn op centrale effectenbewaarinstanties die dergelijke reserves en activa met een totale waarde van meer dan 1 miljoen EUR aanhouden.
- (22) In een eerste fase moeten die centrale effectenbewaarinstanties dergelijke uitzonderlijke kasmiddelen, die ontstaan als gevolg van de immobilisering van activa en reserves van de Russische Centrale Bank, afzonderlijk van hun andere activiteiten verantwoorden en beheren, en moeten zij ook de gegenereerde opbrengsten gescheiden houden.
- (23) Het moet centrale effectenbewaarinstanties ook worden verboden om hun daaruit voortvloeiende nettowinsten, zoals vastgesteld overeenkomstig het nationale recht na aftrek van de vennootschapsbelasting volgens de algemene regeling van de betrokken lidstaat te vervreemden, hetzij door uitkering in de vorm van dividenden, hetzij in welke vorm dan ook, ten gunste van aandeelhouders of van derden. Tot aan het in overweging 24 bedoelde besluit van de Raad kan elke centrale effectenbewaarinstantie, gezien de risico's en kosten met betrekking tot het aanhouden van de activa en reserves van de Russische Centrale Bank, haar toezichthoudende autoriteit erom verzoeken toestemming te verlenen voor de vrijgave van een deel van die nettowinsten om aan de wettelijke kapitaal- en risicobeheervereisten te kunnen voldoen.
- (24) In een tweede fase moet de Raad, in overleg met de partners, kunnen besluiten hoe die nettowinsten moeten worden aangewend om Oekraïne en het herstel en de wederopbouw van het land te ondersteunen, in overeenstemming met de toepasselijke contractuele verplichtingen en conform het Unierecht en het internationaal recht. In dat verband dient de Raad ook over het bedrag van die nettowinsten te besluiten dat centrale effectenbewaarinstanties voorlopig moeten kunnen inhouden met het oog op de naleving van de wettelijke kapitaal- en risicobeheervereisten en gezien de risico's en kosten met betrekking tot het aanhouden van de activa en reserves van de Russische Centrale Bank. Daartoe moet de hoge vertegenwoordiger tijdig een voorstel indienen, ter begeleiding van de maatregelen van de Unie ter ondersteuning van Oekraïne. Bij de voorbereiding van dat voorstel wordt de hoge vertegenwoordiger geacht de belanghebbenden, met name de Europese Centrale Bank, te raadplegen.
- (25) Om uitvoering te geven aan bepaalde maatregelen, is verder optreden van de Unie vereist.
- (26) Besluit 2014/512/GBVB moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Aan artikel 1 bis van Besluit 2014/512/GBVB worden de volgende leden toegevoegd:

“7. Lid 4 is niet van toepassing op transacties in het kader van het balansbeheer die verband houden met activa en reserves van de Russische Centrale Bank, of die verband houden met activa en reserves van rechtspersonen, entiteiten of lichamen handelend namens, of op aanwijzing van de Russische Centrale Bank, zoals het Russisch Nationaal Investeringsfonds, die op of na 28 februari 2022 zijn verricht.

⁽⁷⁾ Wetgevingsprocedure 2023/0200/COD: Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van de faciliteit voor Oekraïne. Nadere bijzonderheden over de procedure zijn te vinden op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=CELEX:52023PC0338>.

8. Met ingang van 15 februari 2024 en zolang de in lid 4 bedoelde beperkende maatregelen worden gehandhaafd, passen centrale effectenbewaarinstanties in de zin van Verordening (EU) nr. 909/2014 die in lid 4 van dit artikel bedoelde activa en reserves met een totale waarde van meer dan 1 miljoen EUR aanhouden, de volgende regels toe ten aanzien van accumulerende kasmiddelen die uitsluitend als gevolg van deze beperkende maatregelen zijn ontstaan:

- a) over die kasmiddelen wordt afzonderlijk gerapporteerd;
- b) opbrengsten die met ingang van 15 februari 2024 voortvloeien uit of gegenereerd worden door de in punt a) bedoelde kasmiddelen, worden afzonderlijk geregistreerd in de financiële rekeningen van centrale effectenbewaarinstanties;
- c) nettowinsten die met betrekking tot de in punt b) bedoelde opbrengsten worden bepaald overeenkomstig het nationale recht, onder meer door aftrek van alle kosten die verband houden met of voortvloeien uit het beheer van geblokkeerde activa en het beheer van risico's in verband met geblokkeerde activa, en na aftrek van de vennootschapsbelasting volgens de algemene regeling van de betrokken lidstaat, mogen niet worden vervreemd door middel van uitkering in de vorm van dividenden of in welke vorm dan ook ten gunste van aandeelhouders of een derde partij totdat de Raad met eenparigheid van stemmen, op basis van de artikelen 29 en 30 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, een besluit neemt over een mogelijke invoering van een financiële bijdrage aan de begroting van de Unie die op deze nettowinsten zal worden geïnd ter ondersteuning van Oekraïne en het herstel en de wederopbouw van het land, alsook over de gedetailleerde regelingen daarvoor, in overeenstemming met de toepasselijke contractuele verplichtingen en conform het Unierecht en het internationaal recht. In dat verband neemt de Raad tevens een besluit over het bedrag dat centrale effectenbewaarinstanties voorlopig kunnen aanhouden, naast het bedrag dat nodig is om aan de wettelijke kapitaal- en risicobeheervereisten te kunnen voldoen, onverminderd de naleving door de betrokken centrale effectenbewaarinstanties van de voorschriften die zijn vastgesteld in of uit hoofde van de Unierechtshandelingen die het toezicht op hen regelen;
- d) totdat het in punt c) bedoelde besluit van de Raad is vastgesteld, kan elke centrale effectenbewaarinstantie haar toezichthoudende autoriteit erom verzoeken toestemming te verlenen voor de vrijgave van een deel van de in punt c) bedoelde nettowinst om aan de wettelijke kapitaal- en risicobeheervereisten te kunnen voldoen. De betrokken lidstaten stellen de Commissie van elke toestemming vooraf in kennis.”.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te Brussel, 12 februari 2024.

Voor de Raad
De voorzitter
H. LAHBIB